

1. Pensionssystemets resultat i korthet

Inkomstpensionens resultat 2020 är 48 miljarder kronor och balanstalet blev 1,0824, det vill säga tillgångarna översteg skulderna med 8,24 procent eller 806 miljarder kronor.

Värdet av pensionsspararnas och pensionärernas premiepensionstillgångar uppgick den 31 december 2020 till 1 583 miljarder kronor, i den tillfälliga förvaltningen var värdet 42 miljarder kronor. Värdeutvecklingen för fondförsäkring var 6,4 procent 2020.

Den allmänna inkomstgrundade pensionens två delar

Det allmänna inkomstgrundade pensionssystemet består av inkomst- och premiepension. Inkomst- och premiepensionen är avgiftsbestämda och finansiellt stabila. Stabila på så sätt att skulder och tillgångar årligen förändras lika mycket, det vill säga varje års resultat är mer eller mindre noll. Detta gäller i princip helt för premiepensionen, medan inkomstpensionen tillåter årliga skillnader mellan skuldernas och tillgångarnas utveckling. Dock med den begränsningen att ackumulerade underskott inte tillåts kvarstå i systemet. Med inkomstpensionen avses i denna rapport även tilläggs pensionen, som är ett förmånsbaserat system.

Inkomstpension

Inkomstpensionssystemet är ett fördelningssystem och inbetalda pensionsavgifter används för att betala samma års pensioner. De över- eller underskott som uppstår när pensionsavgifterna är större eller mindre än pensionsutbetalningarna hanteras av första–fjärde AP-fonden, som tillsammans med sjätte AP-fonden utgör buffertfonden.

Tillgångarna i systemet är värdet av framtida pensionsavgifter, kallad avgiftstillgången, och buffertfonden. Avgiftstillgången beräknas genom att avgiftsinkomsten multipliceras med den tid som en krona i genomsnitt förväntas ligga i pensionssystemet, omsättningstiden.

Pensionsskulden består dels av en skuld till förvärvsaktiva och dels av en skuld till pensionerade. Skulden till aktiva är, till största del, summan av samtligas pensionsbehållning (slutraden i kontobeskederna i orange kuvert för samtliga). Pensionsskulden till de pensionerade är summan av de pensioner som förväntas betalas ut till dagens pensionärer under återstoden av deras liv. Skulden förändras i huvudsak med den årliga indexeringen av pensionskontonas saldon och pensionerna. Indexeringen bestäms av förändringen av genomsnittsinkomsten i Sverige i kombination med balanstalet de år balanseringen är aktiverad.

Inkomstpensionssystemets resultat påverkas av ett stort antal samhällsekonomiska och demografiska faktorer. Kortsiktigt är sysselsättningens utveckling den viktigaste faktorn, men aktie- och obligationsmarknadernas påverkan på buffertfonden har också betydelse, framför allt vid stora förändringar. På lång sikt är demografiska faktorer viktigast.

Årets resultat 2020 uppgick till nästan 48 miljarder kronor. Tillsammans med ett kapitalöverskott på 758 miljarder kronor från 2019 ger resultatet ett kapitalöverskott om 806 miljarder kronor vid utgången av 2020. Årets resultat beror definitionsmässigt på att tillgångarna ökade mer än skulderna. Tillgångarna överstiger skulderna med drygt 8 procent. Systemets balanstal för inkomst- och beräkningsåret 2020 beräknas till 1,0824. Eftersom systemet inte befinner sig i en balanseringsperiod kommer därmed

balanstalet inte att påverka indexeringen av utbetalda pensioner eller pensionsbehållningar för år 2022 (balanseringsåret).

Tabell 1.1 Inkomstpensionssystemets tillgångar och skulder, inkomståren 2015–2020

miljarder kronor

	Beräkningsår					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Balanseringsår	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Buffertfonden	1 230	1 321	1 412	1 383	1 596	1 696
Avgiftstillgång	7 457	7 737	7 984	8 244	8 616	8 893
Tillgångar	8 688	9 058	9 396	9 627	10 213	10 589
Pensionsskuld	8 517	8 714	9 080	9 165	9 454	9 783
Över-/Underskott	171	344	315	463	758	806
Balanstal	1,0201	1,0395	1,0347	1,0505	1,0802	1,0824
Dämpat balanstal	1,0067	1,0132	1,0116	1,0168	1,0267	1,0275

Tillgångarna 2020 ökade med 377 miljarder kronor (3,7 procent).

Avgiftstillgången ökade med 277 miljarder kronor (3,2 procent). Värdet av förändringen av omsättningstiden var 94 miljarder kronor och värdet av förändringen av avgiftsinkomsten blev 183 miljarder kronor. Avkastningen på fonderat kapital hos buffertfonden var 133 miljarder kronor (8,3 procent).

År 2020 blev som 2019 ett år när pensionsutbetalningarna, fondernas utgifter, och administrationskostnaderna, översteg inbetalda pensionsavgifter till inkomstpensionssystemet. Skillnaden, primärt finansiellt sparande¹, gav ett negativt bidrag på 33 miljarder kronor.

Pensionsskulden 2020 ökade under året med 329 miljarder kronor (3,5 procent). Skulden ökar med nya inbetalningar eftersom dessa ger upphov till framtida pensioner. På motsvarande sätt minskar skulden med pensionsutbetalningar, detta kan ses som en amortering. Skulden ökar vid tilldelning av arvsvinst men minskar med det uppkomna arvsvinstbeloppet. Administrationskostnaden minskar behållningen hos de försäkrade och därmed skulden. Nettobeloppet av ovanstående gav en skuldminskning med 21 miljarder kronor.

Skuldomräkningen, indexeringen, ökade skulden med 340 miljarder kronor. Skulden till pensionerade påverkas också av medellivslängdens förändring. Jämfört med 2019 har en 65-åringens genomsnittliga förväntade utbetalningstid (den ekonomiska medellivslängden) ökat från 16,77 till 16,81 år eller med drygt 16 dagar. Anledningen till att den ekonomiska medellivslängden har ökat trots coronapandemin är att ett treårigt medelvärde används, och den ekonomiska dödligheten var högre 2017 än under 2020. Den ökade förväntade utbetalningstiden medförde i sig att skulden ökade med 10 miljarder kronor.

Premiepension

Premiepensionssystemet är ett fonderat system där pensionsspararna och pensionärerna själva kan välja hur premiepensionspengarna ska placeras. Pensionen betalas ut genom att det ackumulerade kapitalet säljs av. Tillgångarna utgörs av pensionsspararnas och pensionärernas placeringar i fonder. Pensionsskulden till aktiva och pensionerade för fondförsäkring är i huvudsak knuten till fondandelar. Förändringar i fondandelarnas värden påverkar pensionsspararnas och pensionärernas tillgångar direkt och lika mycket i systemet. Pensionsskulden för den traditionella försäkringen är värdet av återstående garanterade utbetalningar. Värdet beräknas med antaganden om framtida avkastning, livslängder och driftskostnader. I premiepensionssystemet har i princip all in- och utbetalning till och från systemet och all värdeförändring samma påverkan på systemets tillgångar och skulder. Systemets positiva resultat tillhör pensionsspararna och pensionärerna och läggs i konsolideringsfond i eget kapital. Medel i den traditionella försäkringens konsolideringsfond utbetalas som återbäring i samband med pensionsutbetalningarna. Medel i konsolideringsfonden, fondförsäkring, avräknas mot nästkommande års avgiftsuttag för driftskostnader.

Värdet av pensionsspararnas och pensionärernas premiepensionstillgångar uppgick den 31 december 2020 till 1 583 miljarder kronor, i den tillfälliga förvaltningen var värdet 42 miljarder kronor. Värdeutvecklingen för fondförsäkring var 6,4 procent 2020.

Årets resultat 2020 uppgick till 2 829 miljoner kronor. Resultatet för hela försäkringsrörelsen försämrades med 2 727 miljoner kronor. Det förklaras främst av att årets positiva kapitalavkastning i den traditionella försäkringen uppgick till 61,7 miljoner kronor jämfört med 2019 då avkastningen var 4 335 miljoner kronor. Värdeökningen på övriga placeringstillgångar uppgick till 2 243,5 miljoner kronor vilket är en ökning med 336,5 miljoner kronor. Utbetalda försäkringsersättningar har ökat med 250 miljoner kronor och uppgick till 1 682 (1 432) miljoner kronor.

Driftskostnaden uppgår till 535,9 (578,5) miljoner kronor och har därmed minskat med 42,5 miljoner kronor. Kostnaden för köpta tjänster minskade och beror främst på att köp av IT-tjänster, administrativa tjänster, konsultkostnader minskade under 2020.

Tabell 1.2 Premiensionssystemets tillgångar och skulder, 2015–2020

miljoner kronor

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Försäkringstillgångar						
Fondförsäkring	841 332	962 304	1 113 510	1 105 809	1 461 732	1 583 021
Traditionell försäkring	20 784	26 029	30 745	35 240	46 431	53 380
Tillfällig förvaltning	34 260	36 034	37 478	39 120	40 886	41 568
Summa Försäkrings-tillgångar	896 376	1 024 367	1 181 733	1 180 169	1 549 049	1 677 969
Pensionsskuld	889 386	1 015 464	1 170 466	1 177 423	1 539 635	1 668 334
Årets resultat	1 003	2 686	3 213	1 339	5 556	2 829

Tillgångarna 2020 har under året ökat med 133 miljarder kronor. Förändringen av försäkringstillgångar avser i princip nyintjänade pensionsrätter, positiv värdeförändring, tilldelade förvaltningsavgifter och utbetalningar av pensioner som nämnts ovan.

Pensionsskulden 2020 ökade med 133 miljarder kronor. Förändringen av pensionsskulden avser i princip samma nyintjänade pensionsrätter, positiv värdeförändring, tilldelade förvaltningsavgifter och utbetalning av pensioner som nämnts ovan.

Fotnoter

1. Primärt eftersom avkastningen på fonderade kapital saknas till det finansiella sparandet. Det primära sparandet avser i princip skillnaden mellan in- och utbetalningar till inkomstpensionssystemet.